

Oczekiwania studentów UEP wobec przyszłego pracodawcy

Krzysztof Szwarc

Katedra Statystyki i Demografii,
Uniwersytet Ekonomiczny w Poznaniu

Każdy student podejmując naukę na wyższej uczelni ma nadzieję na znalezienie pracy, która byłaby zgodna z jego oczekiwaniami. W artykule zostaną zaprezentowane wyniki badania opinii studentów UEP na temat preferencji dotyczących przyszłej pracy. Badanie przeprowadzono wiosną 2009 roku na reprezentatywnej próbie 400 osób. Poruszono m.in. takie aspekty oczekiwań, jak: wynagrodzenie, doświadczenie zdobyte w trakcie studiów, możliwość wyjazdu za granicę, przesunięcie planów matrymonialnych, nabyta wiedza. Podobne badanie przeprowadzono również w roku 2004 – w artykule zostanie dokonane porównanie dwóch generacji studentów.

Słowa kluczowe: absolwenci, rynek pracy, zarządzanie zasobami ludzkimi.

Wprowadzenie

Młodzi ludzie, podejmując edukację w uczelni wyższej liczą na zdobycie wiedzy i umiejętności, które pozwolą znaleźć pracę, odpowiadającą ich oczekiwaniom. Jakie są te perspektywy? Jest to niewątpliwie kwestia subiektywna, uzależniona między innymi od własnych zainteresowań, obserwacji rynku pracy, aktualnych trendów i wielu innych czynników. Współcześni absolwenci szkół wyższych są potencjalnymi pracobiorcami tzw. pokolenia Y, mianem którego określa się osoby urodzone w latach 1980–2000¹. Charakteryzują się one m.in. chęcią wykonywania bardziej „elastycznych” zadań, np. w nielimitowanym czasie pracy, zapewniającym równowagę między życiem osobistym a zawodowym, większą lojalnością wobec współpracowników niż w stosunku

¹ Barford I. N., Hester P. T., *Analyzing Generation Y Workforce Motivation*, Defense AT&L: Special Edition, March – April 2011.

do firmy². Te aspekty przyświecają młodym ludziom w formułowaniu swoich oczekiwań wobec przyszłego pracodawcy.

Celem niniejszego artykułu jest zaprezentowanie planów, jakie przyświecały studentom Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu w poszukiwaniu pracy po zakończeniu edukacji. Oparto się na wynikach badania, które przeprowadziło Studenckie Koło Naukowe Młodych Statystyków i Demografów w latach 2004 i 2009, a więc na dwóch różnych pokoleniach studentów. W obydwu etapach badania wzięło udział po 400 osób. Badania były reprezentatywne ze względu na płeć, a także rok, wydział i kierunek studiów. Każdorazowo przeprowadzane były wiosną danego roku. W artykule skoncentrowano się na ogólnych wynikach badania, a także na porównaniu niektórych odpowiedzi udzielanych przez studentów według wyróżnionych cech, takich jak płeć czy też rok studiów.

Oczekiwania studentów ogółem

Jednym z ważniejszych aspektów, które są brane pod uwagę przy podejmowaniu zatrudnienia jest wynagrodzenie za wykonywaną pracę. Inna płaca jest oferowana osobom rozpoczynającym pracę, a inna osobom, które nabyły już doświadczenie, mogą pochwalić się określonym stażem zatrudnienia. Badani studenci mieli odpowiedzieć na dwa pytania dotyczące wynagrodzenia:

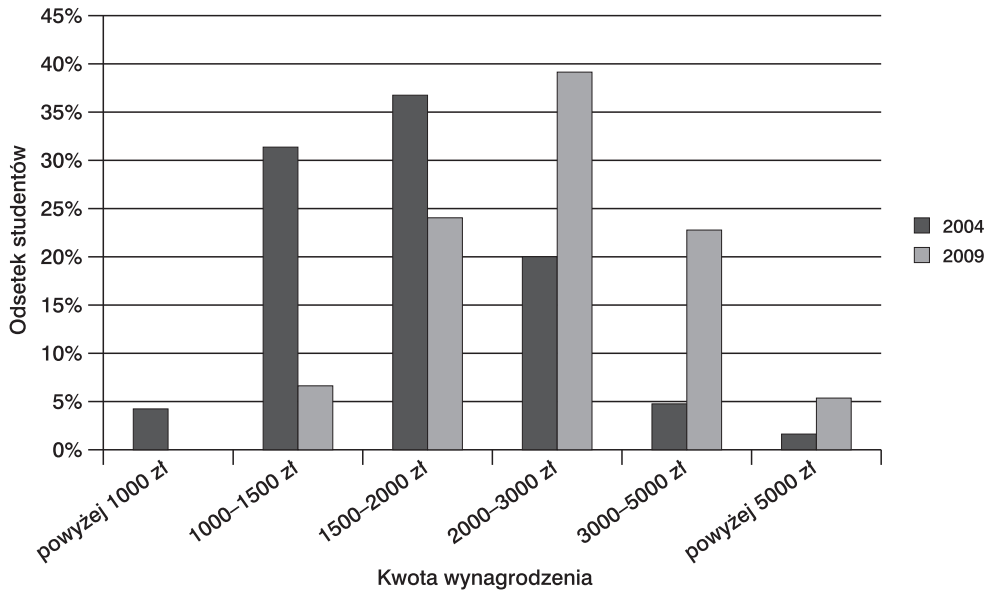
- Jaką płacę minimalną był(a)byś w stanie zaakceptować podejmując stałą pracę?
- Jakiej płacy oczekujesz po zdobyciu doświadczenia podczas wykonywania stałej pracy?

Odpowiadając na pierwsze z powyższych pytań studenci mieli do wyboru te same opcje w obydwu okresach badania. W roku 2004 niespełna $\frac{3}{4}$ badanych wskazała, iż jest w stanie podjąć pracę otrzymując w zamian kwotę do 2000 złotych. Ale już w 2009 roku takie wynagrodzenie usatysfakcjonowałoby zaledwie 31% ankietowanych studentów. Fakt ten można uzasadnić inflacją i wzrostem przeciętnego wynagrodzenia w naszym kraju. Kwoty powyżej 2000 złotych w 2004 roku akceptowało niewiele ponad 25% badanych osób, a pięć lat później deklaracje takie złożyło już $\frac{2}{3}$ osób – wykres 1.

O zdecydowanym wzroście oczekiwań wobec pierwszej płacy świadczy wartość środkowa. W 2004 połowa studentów była w stanie pracować za mniej niż 1688,78 złotych, a w 2009 roku kwota zbliżyła się do 2500 złotych (dokładnie 2477,71 zł).

² Fazlagić J.A., *Charakterystyka pokolenia Y*, „E-mentor” 2008, nr 3.

Wyk. 1. Deklaracja oczekiwanego wynagrodzenia przy podjęciu pracy przez studentów UEP w latach 2004 i 2009



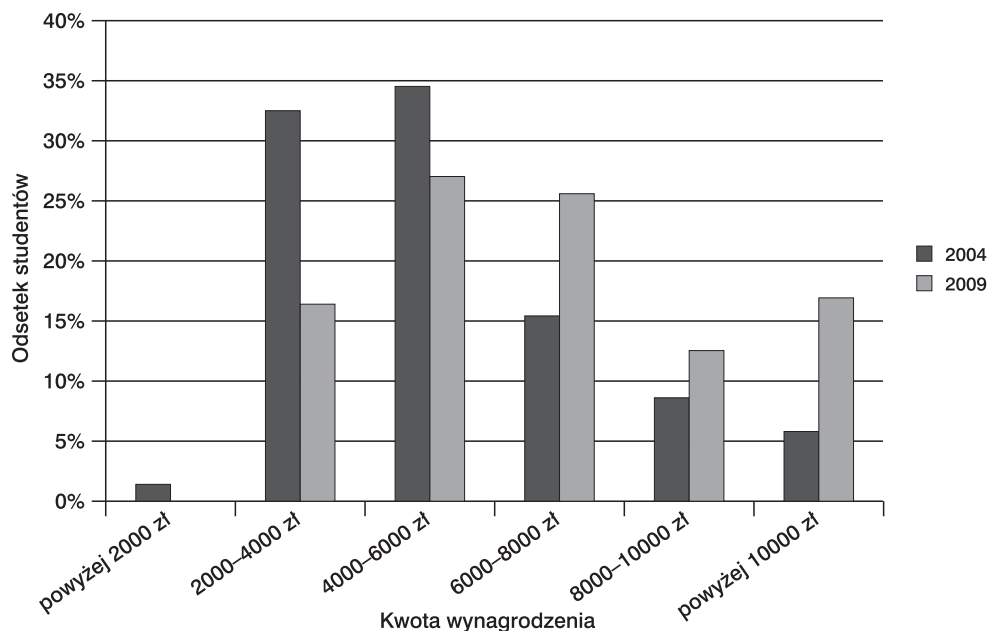
Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

Doświadczenie zdobyte w praktyce jest niewątpliwie olbrzymim kapitałem. Stąd wynagrodzenie oczekiwane po kilku latach pracy powinno być zwiększone adekwatnie do wzrostu umiejętności. Pytając studentów o oczekiwaną płacę po nabyciu doświadczenia³ podano do wyboru opcje zawierające kwoty wyższe w stosunku do wyżej omawianego pytania. Rezultaty w roku 2004 i 2009 rozkładają się podobnie jak w pytaniu o pierwszą płacę. W badaniu przeprowadzonym wcześniej ponad 2/3 respondentów po zdobyciu doświadczenia zadeklarowało kwotę niższą niż 6000 złotych. Po pięciu latach takie oczekiwania miało 44% badanych osób. Na uwagę zasługuje zdecydowany wzrost liczby studentów marzących o zarobkach przekraczających 10000 złotych. O ile w roku 2004 było to 6% to w 2009 odsetek ten wzrósł do poziomu 17% – wykres 2.

O ile mediana oczekiwanej płacy po zdobyciu doświadczenia, deklarowanej przez studentów UEP w roku 2004 wynosiła 4920,29 złotych, to pięć lat później parametr ten wzrósł o ponad półtora tysiąca złotych i wyniósł 6466,02 zł.

³ W pytaniu celowo nie definiowano określenia „nabycie doświadczenia”, by pozwolić studentom dokonać subiektywnej oceny.

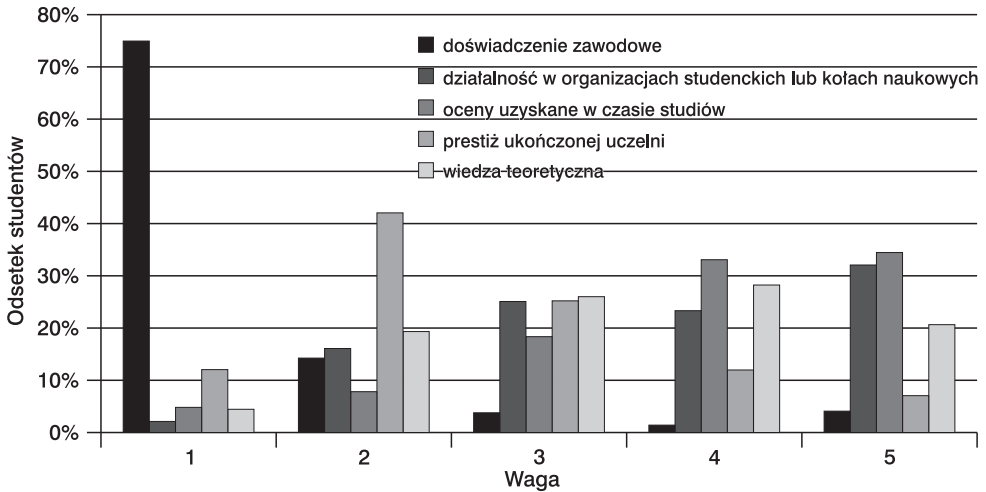
Wyk. 2. Deklaracja oczekiwanego wynagrodzenia po zdobyciu doświadczenia w pracy przez studentów UEP w latach 2004 i 2009



Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

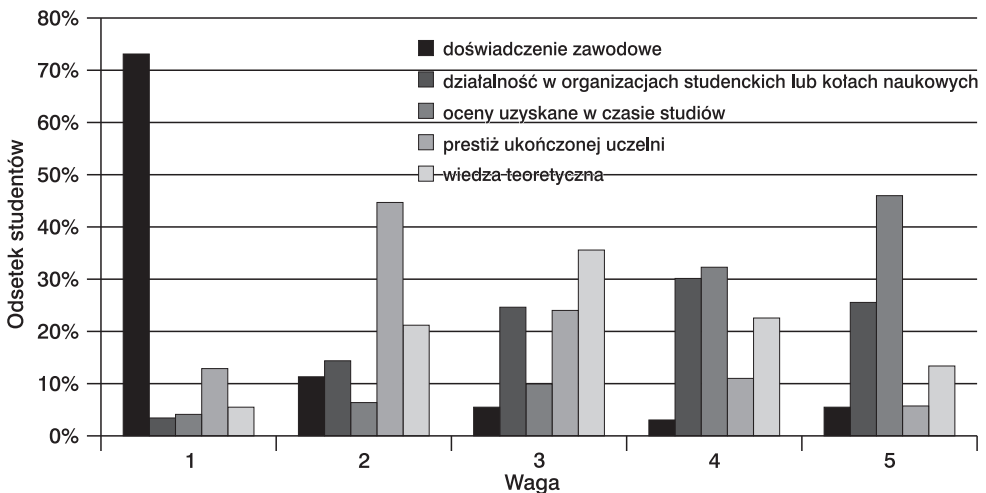
Wybierając pracownika kompetentne do tego osoby kierują się licznymi przesłankami, które pozwolą wiązać z kandydatem oczekiwania co do rzetelnej pracy. Studenci UEP zostali poproszeni o ocenę wagi wybranych kategorii, które mogłyby być istotne przy zatrudnianiu się w przedsiębiorstwie, przy czym jedynka oznaczała kategorię najważniejszą, a piątka – najmniej ważną. Wyniki w obydwu latach badania są bardzo podobne. Zarówno w 2004, jak i 2009 roku około 3/4 studentów wskazało jako najważniejsze dla pracodawcy posiadane doświadczenie zawodowe. Dla studentów, którzy karierę zawodową w większości mają przed sobą zdobycie doświadczenia przed końcem studiów jest bardzo trudne lub nawet niemożliwe. Jest wielce prawdopodobne, iż udzielając odpowiedzi na to pytanie respondenci kierowali się obserwacją ogłoszeń o pracę, w których zwracano uwagę na doświadczenie na podobnym stanowisku pracy. Kolejną kategorią, na którą – zdaniem studentów UEP – pracodawcy zwracają szczególną uwagę jest prestiż ukończonej uczelni. W obydwu badaniach ponad 40% osób wskazało tę opcję jako drugą. Kolejne trzy kategorie były traktowane niżowo – zdecydowanie odstawały pod względem wagi od doświadczenia zawodowego i prestiżu szkoły wyższej – wykresy 3 i 4.

Wyk. 3. Ocena wag poszczególnych kategorii branych pod uwagę przez pracodawców przy zatrudnianiu, dokonana przez studentów UEP w roku 2004



Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

Wyk. 4. Ocena wag poszczególnych kategorii branych pod uwagę przez pracodawców przy zatrudnianiu, dokonana przez studentów UEP w roku 2009

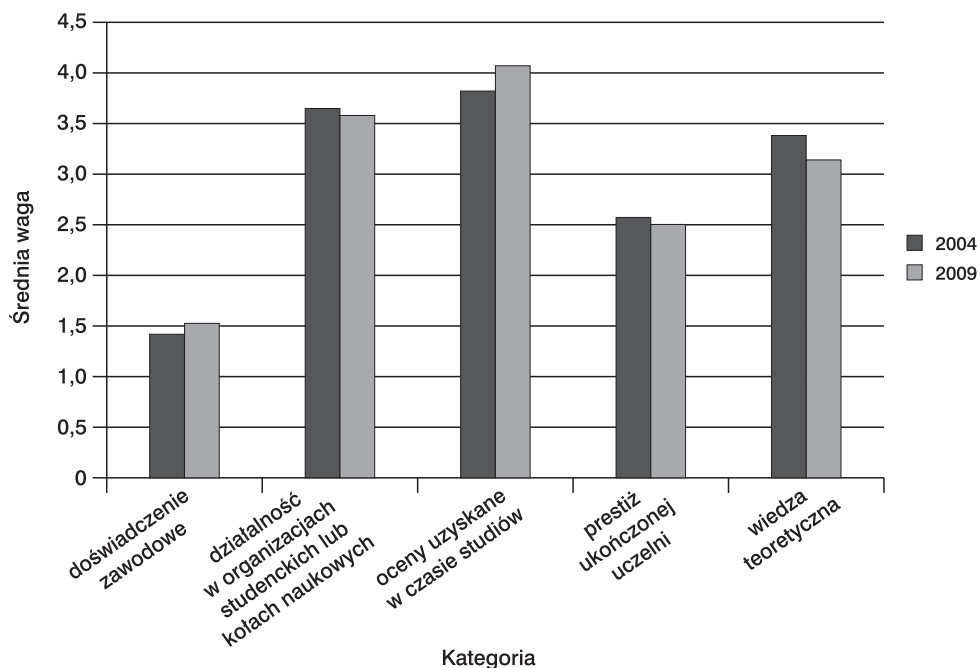


Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

Ostateczną ważność poszczególnych kategorii sprawdzono przy wykorzystaniu średniej arytmetycznej. Ze względu na fakt, iż wagi były nadawane w odwrotnej hierarchii (1 – najważniejsza, 5 – najmniej ważna) to niższa wartość średniej świadczy o większym znaczeniu danej opcji. Zgodnie z oczekiwaniami najważniejsze dla pracodawców (w oczach studentów UEP) jest doświadczenie zawodowe (w roku 2004 średnia wyniosła 1,46 a w 2009 1,56). Kolejne pozycje zostały przypisane następującym kategoriom:

- prestiż ukończonej uczelni (średnie odpowiednio 2,60 i 2,52)
- wiedza teoretyczna (3,41 i 3,17)
- działalność w organizacjach studenckich lub kołach naukowych (3,67 i 3,6)
- oceny uzyskane w czasie studiów (3,85 i 4,1) – wykres 5.

Wyk. 5. Średnie wagi poszczególnych kategorii branych pod uwagę przez pracodawców przy zatrudnianiu, w oczach studentów UEP w latach 2004 i 2009

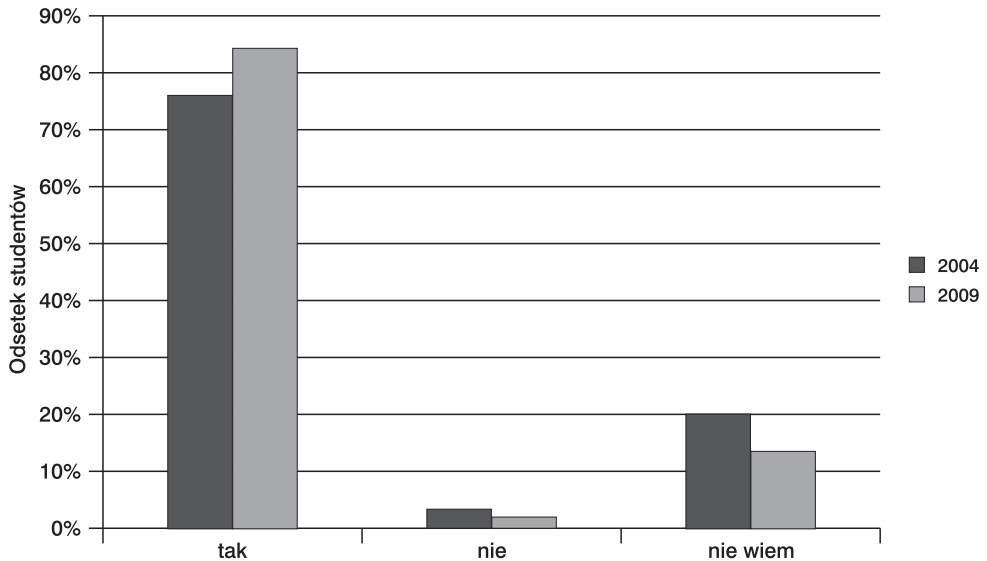


Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

Zdecydowana większość studentów zamierza podjąć pracę zgodną ze swoim kierunkiem studiów. W roku 2009 odsetek tych osób wzrósł w porównaniu z rokiem 2004 o ponad 8 punktów procentowych i osiągnął poziom 84%.

Bardzo mało respondentów wskazywało na chęć pracy na stanowisku nie związanym z kierunkiem studiów – wykres 6.

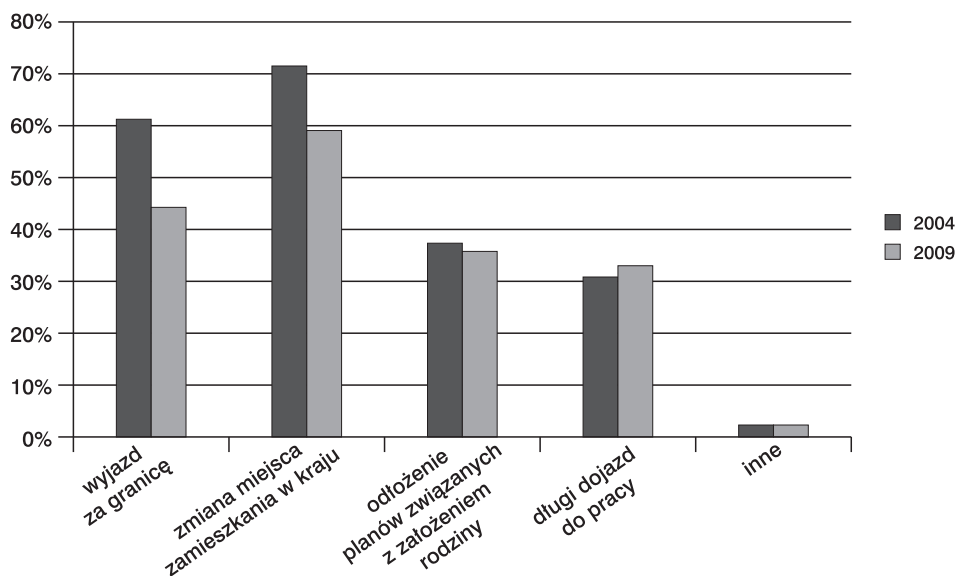
Wyk. 6. Deklaracja chęci pracy na stanowisku zgodnym z kierunkiem studiów przez studentów UEP w latach 2004 i 2009



Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

Oferując atrakcyjne zatrudnienie pracodawcy mogą wymagać od kandydatów spełnienia pewnych obowiązków, które mogą być trudne do zaakceptowania przez potencjalnych kandydatów, a także osoby z bliskiego jemu środowiska. Postanowiono zadać pytanie o wyrzeczenia, na jakie mogliby zdecydować się studenci podejmując pracę, przy czym dano możliwość wyboru większej liczby opcji niż jedną. Porównując wyniki z obydwu okresów badania można stwierdzić, iż zmiana miejsca zamieszkania, zarówno w granicach kraju, jak i poza, nie byłaby tak chętnie respektowana w 2009 roku, jak w 2004. W pierwszym badaniu blisko $\frac{3}{4}$ studentów wyraziło gotowość zmiany miejsca zamieszkania, ale na terytorium Polski, natomiast 5 lat później było to niespełna 60%. Z kolei w 2004 roku niewiele ponad 60% osób było skłonnych wyjechać do pracy za granicę, a w 2009 roku odsetek ten zmniejszył się do poziomu 45%. Warto zaznaczyć, iż relatywnie ważną wartością dla studentów jest rodzina, o czym świadczy fakt, że zaledwie $\frac{1}{3}$ badanych (w obydwu badaniach uzyskano podobne wyniki) była gotowa odłożyć plany związane z założeniem rodziny – wykres 7.

Wyk. 7. Deklaracja wyrzeczeń przy podejmowaniu pracy przez studentów UEP w latach 2004 i 2009



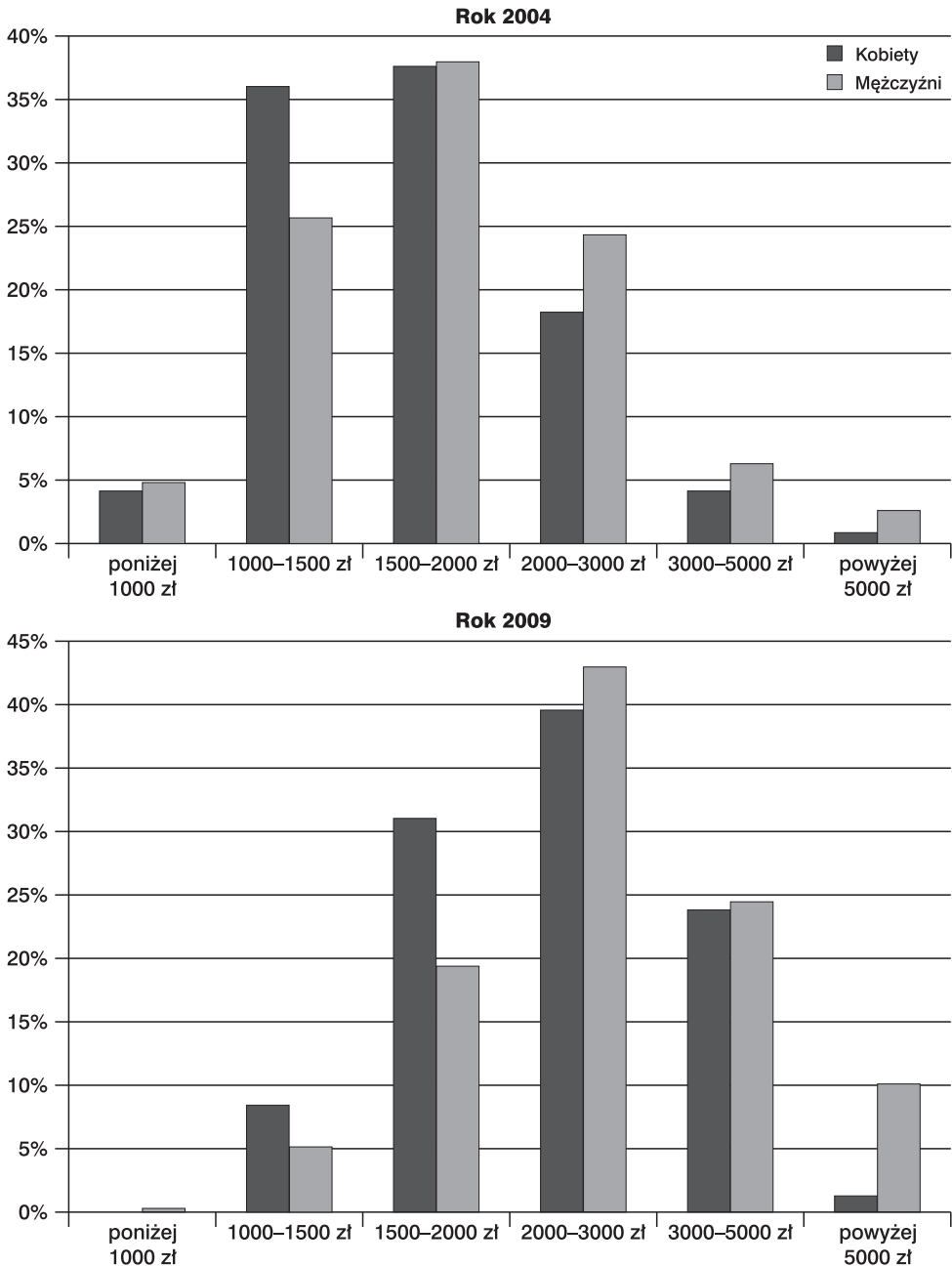
Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

Oczekiwania studentów według płci

Dysproporcje w wynagrodzeniu za pracę mężczyzn i kobiet są widoczne nie tylko w rzeczywistości, ale również w przeprowadzonym badaniu. Zarówno w 2004 roku, jak i w 2009 większe oczekiwania wobec płacy w pierwszym okresie zatrudnienia mieli mężczyźni, spośród których 1/3 wskazała w 2004 roku na kwoty wyższe od 2000 złotych, podczas gdy kobiet było o 10 punktów procentowych mniej. Pięć lat później wspomniane w poprzednim zdaniu kwoty oczekiwało już 75% mężczyzn i 61% kobiet – wykres 8. Mediana oczekiwanej płacy w roku 2004 dla kobiet wyniosła 1643,62 zł, a dla mężczyzn 1768,87 zł. Natomiast w 2009 wartość środkowa wynosiła odpowiednio 2326,92 zł i 2626,58 zł.

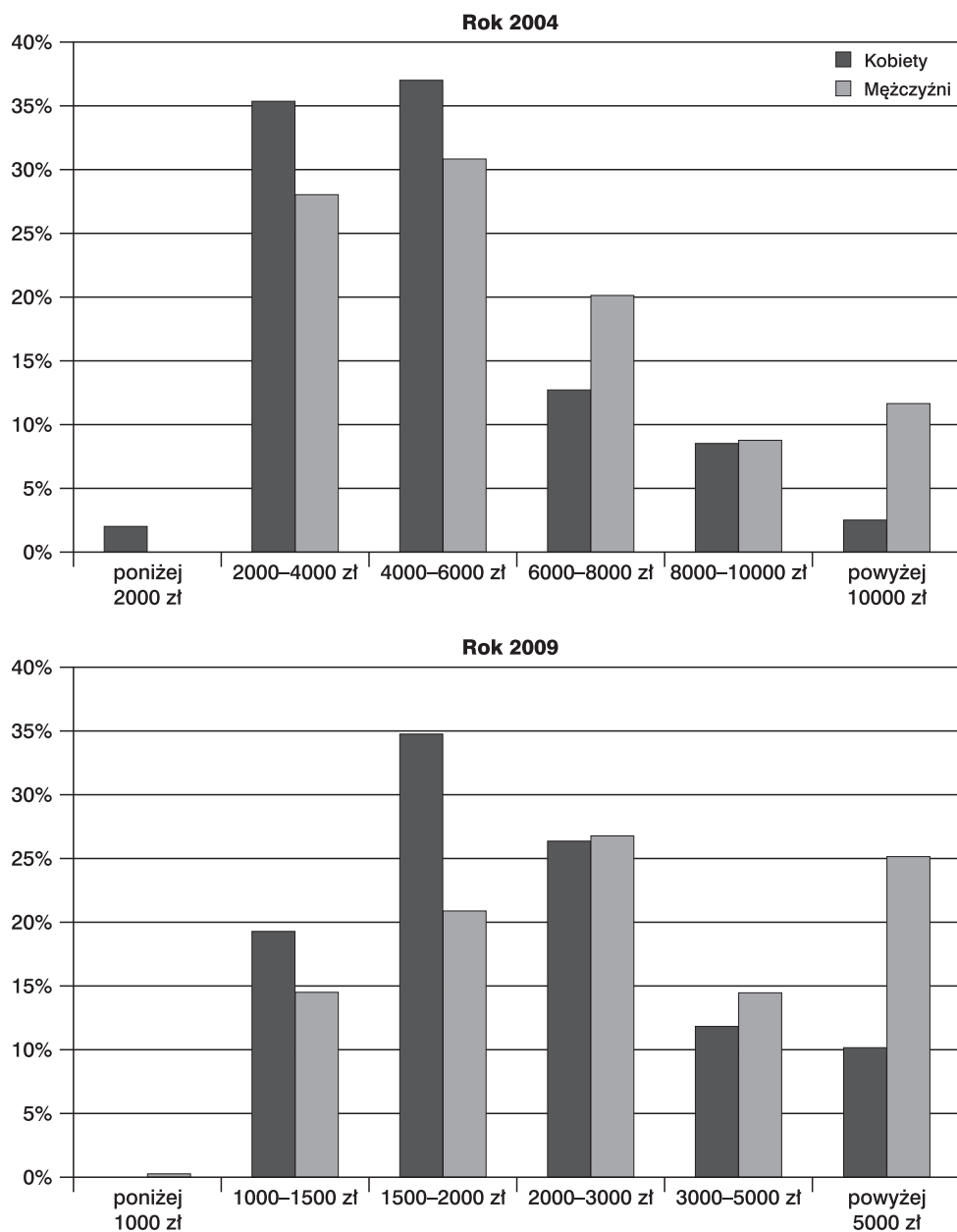
Podobne wnioski można wyciągnąć analizując odpowiedzi na pytanie o oczekiwaną płacę po zdobyciu doświadczenia. Również w tym przypadku mężczyźni oczekują wyższego wynagrodzenia, jednak po upływie pięciu lat od pierwszego badania odsetek osób płci męskiej, którzy wskazali najwyższe kwoty (powyżej 10000 zł) wzrósł ponad dwukrotnie – wykres 8.

Wyk. 8. Deklaracja oczekiwanego wynagrodzenia przy podjęciu pracy przez studentów UEP w latach 2004 i 2009 wg płci



Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

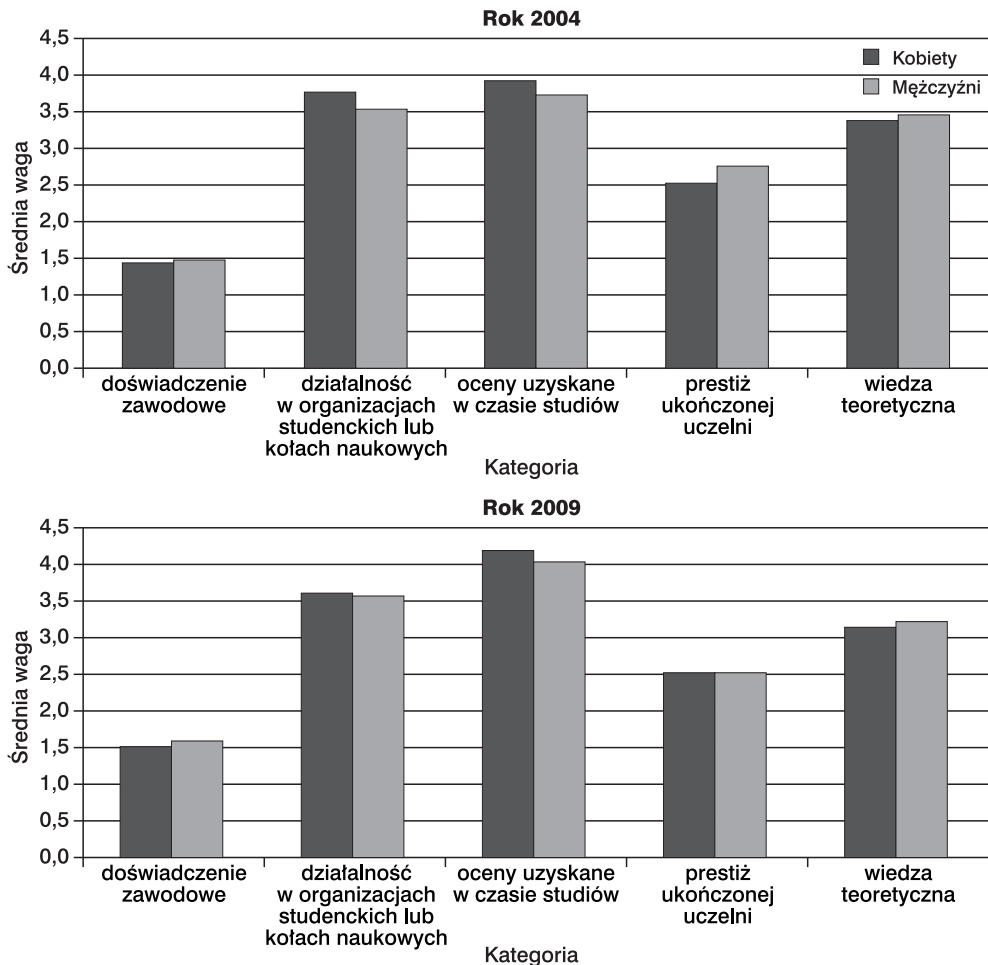
Wyk. 9. Deklaracja oczekiwanego wynagrodzenia po zdobyciu doświadczenia w pracy przez studentów UEP w latach 2004 i 2009 wg płci



Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

W obydwu okresach, zarówno kobiety, jak i mężczyźni mieli podobne odczucia na temat kategorii, do której pracodawcy przykładają największą wagę przy zatrudnianiu pracownika – wykres 10.

Wyk. 10. Średnie wagi poszczególnych kategorii branych pod uwagę przez pracodawców przy zatrudnianiu, w oczach studentów UEP w latach 2004 i 2009 według płci

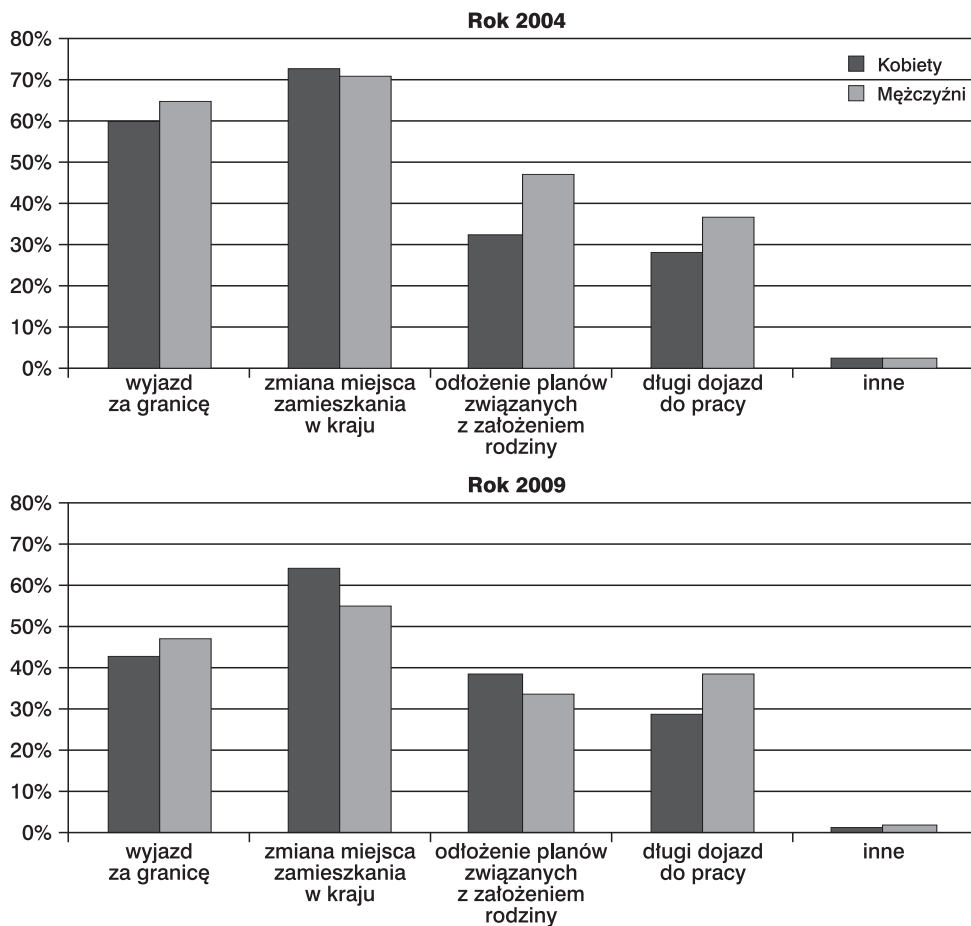


Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

Zmieniło się podejście mężczyzn do ewentualnego odłożenia planów związanych z założeniem rodziny. W roku 2004 na takie wyrzeczenie było gotowych prawie 50% badanych osób płci męskiej (wobec 32% kobiet). Pięć lat później

odsetek mężczyzn deklarujących wyższość pracy nad założeniem rodziny zmalał do 34%, podczas gdy odsetek kobiet wzrósł do 38% – wykres 11.

Wyk. 11. Deklaracja wyrzeczeń przy podejmowaniu pracy przez studentów UEP w latach 2004 i 2009 według płci



Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

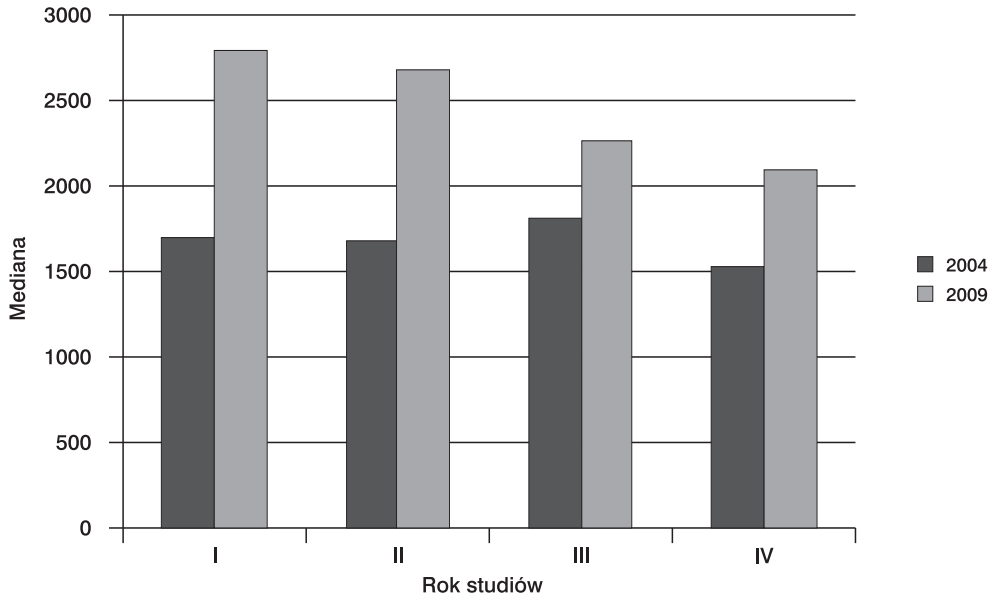
Oczekiwania badanych osób według roku studiów

Jednym z czynników różnicujących odpowiedzi na zadanie pytania jest rok studiów. W badanych okresach studia na UEP trwały na większości kierunków 9 semestrów (jedynie na kierunku Informatyka i Ekonometria 10 semestrów),

stąd analizie poddano tylko studentów z I, II, III i IV roku studiów (badania były przeprowadzane wiosną).

W 2004 roku studenci poszczególnych lat studiów oczekiwali mniej więcej podobnego wynagrodzenia na początku swojej działalności zawodowej. Pięć lat później deklarowane płace nie tylko były wyższe dla wszystkich roczników, ale można również zauważyć prawidłowość, iż na I roku oczekiwane płace były najwyższe, a później – z każdym kolejnym rocznikiem – malały – wykres 12. Wydaje się, że na taki stan rzeczy wpływ mogły mieć wysokie ambicje związane z rozpoczęciem edukacji na wyższej uczelni, które później były konfrontowane z rzeczywistością.

Wyk. 12. Mediana oczekiwanego wynagrodzenia przy podjęciu pracy przez studentów UEP w latach 2004 i 2009 wg roku studiów



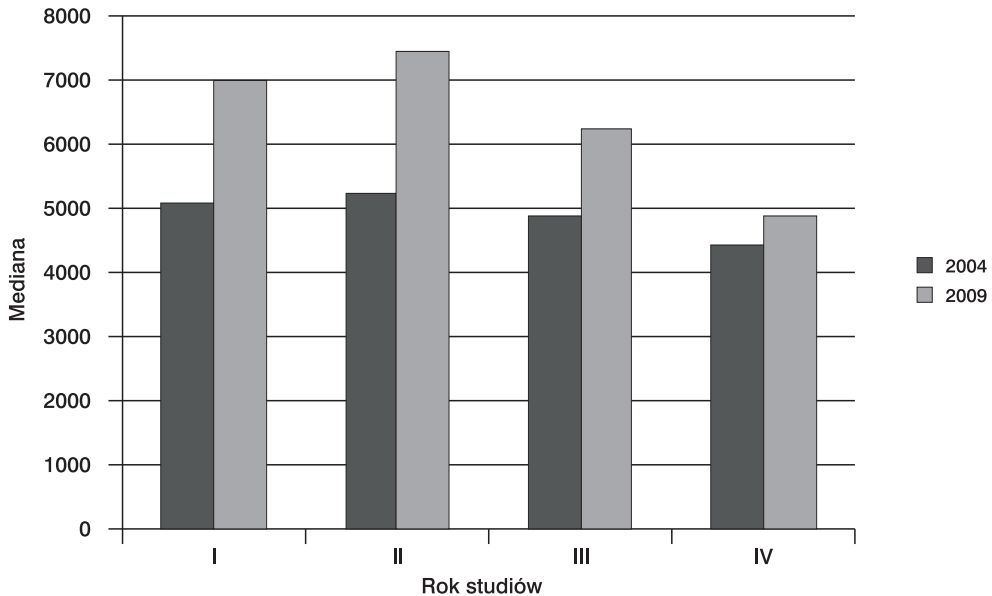
Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

Podobne wnioski można wysnuć na podstawie wykresu 13. Oczekiwania studentów młodszych roczników co do płacy po nabyciu doświadczenia były zdecydowanie większe niż na kolejnych latach studiów. Warto zwrócić uwagę na fakt, że w obydwu badaniach studenci II roku charakteryzowali się nieznacznie wyższą medianą oczekiwanego wynagrodzenia niż osoby na I roku.

Studenci wszystkich lat studiów mniej więcej podobnie oceniali wagę zaproponowanych kategorii, branych pod uwagę przez pracodawcę przy zatrudnianiu.

niu pracownika. W opinii studentów wszystkich roczników najważniejsze jest doświadczenie zawodowe, a w dalszej kolejności prestiż ukończonej uczelni. Warto jednak zauważyć, iż znaczenie szkoły wyższej maleje wraz z kontynuacją nauki. Studenci wyższych roczników niżej oceniają znaczenie tej kategorii niż studenci z I czy też II roku studiów – rysunek 14. W 2009 roku waga prestiżu ukończonej uczelni według studentów IV roku była niemal taka sama jak nabytej wiedzy teoretycznej.

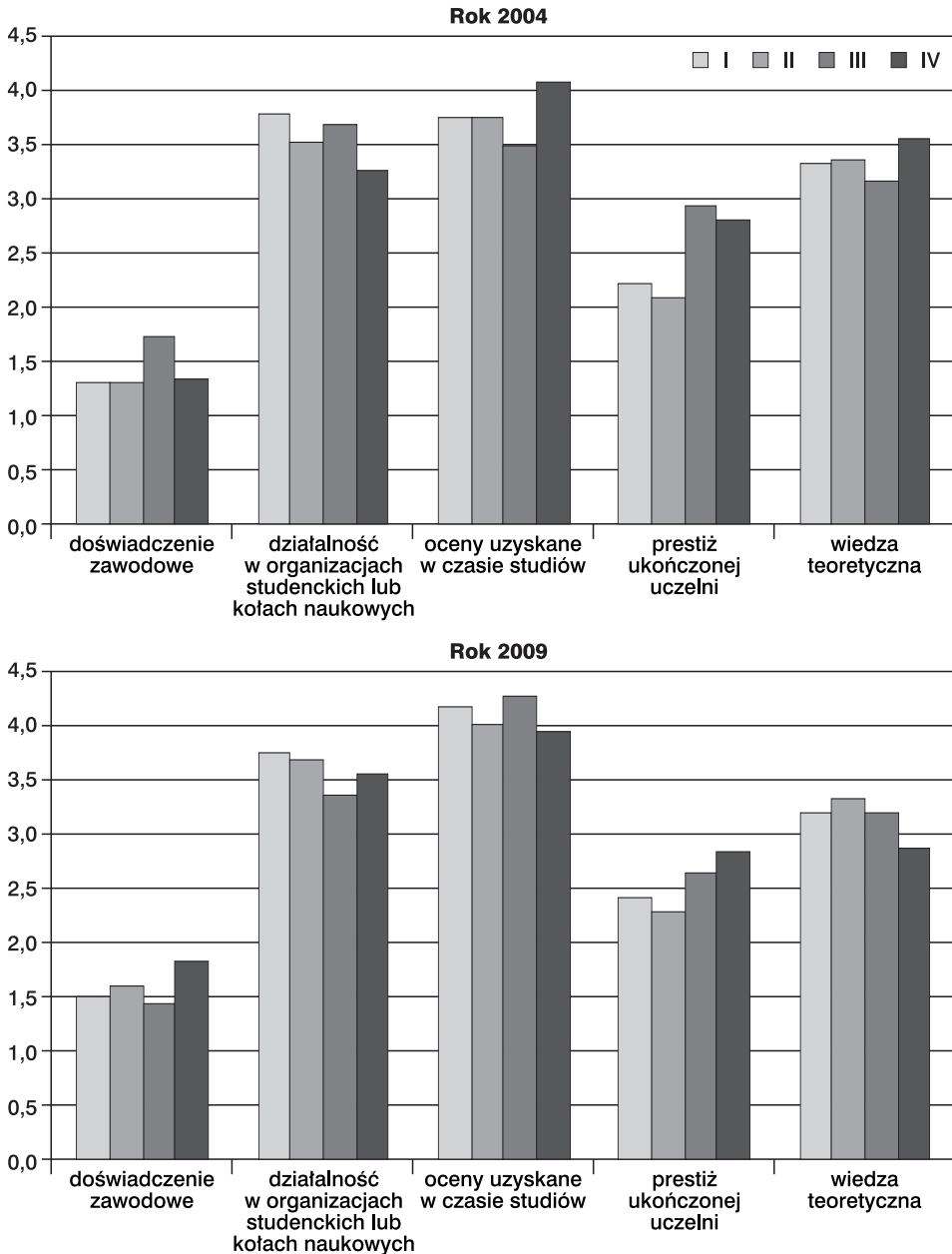
Wyk. 13. Mediana oczekiwanego wynagrodzenia po zdobyciu doświadczenia w pracy przez studentów UEP w latach 2004 i 2009 wg roku studiów



Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

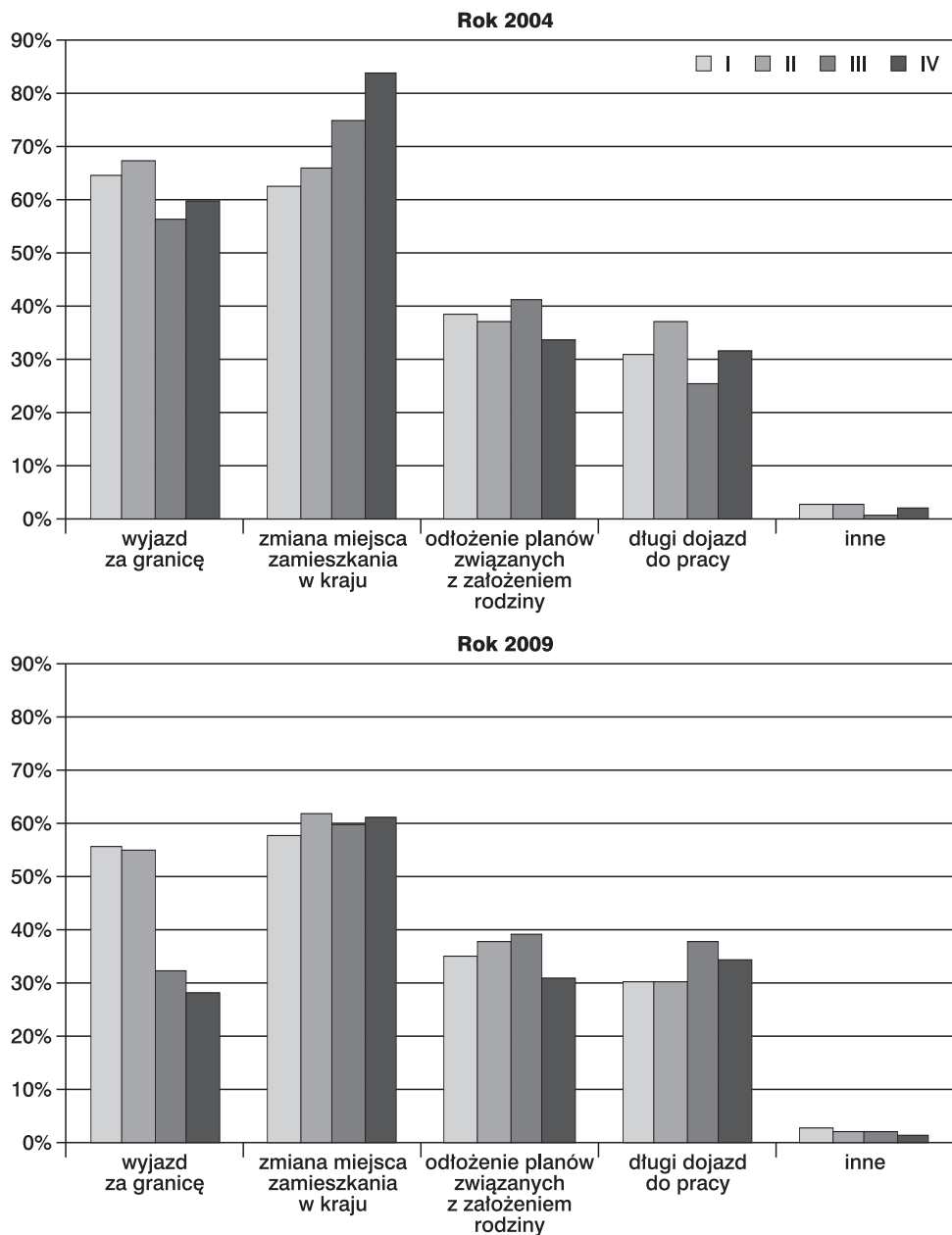
W 2004 roku zdecydowana większość studentów IV roku była skłonna zmienić miejsce zamieszkania w kraju, by tylko znaleźć pracę. Odsetek ten wzrastał w miarę kontynuacji studiów. Aż tak dużej determinacji nie wykazywali studenci w roku 2009. Można nawet wysnuć odwrotne wnioski. Zmniejszył się odsetek studentów (we wszystkich rocznikach) deklarujących chęć zmiany miejsca zamieszkania w Polsce, ale również zdecydowanie spadła liczba osób, które gotowe byłyby wyjechać za granicę (zwłaszcza na III i IV roku studiów). O ile w 2004 roku blisko 60% studentów IV roku wyraziło chęć wyjazdu do innego państwa, to pięć lat później odsetek ten zmalał do poziomu 28% – wykres 14.

Wyk. 14. Średnie wagi poszczególnych kategorii branych pod uwagę przez pracodawców przy zatrudnianiu, w oczach studentów UEP w latach 2004 i 2009 według roku studiów



Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

Wyk. 15. Deklaracja wyrzeczeń przy podejmowaniu pracy przez studentów UEP w latach 2004 i 2009 według roku studiów



Źródło: obliczenia własne na podstawie badań ankietowych Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.

Podsumowanie

Przeprowadzone w latach 2004 i 2009 badania na Uniwersytecie Ekonomicznym w Poznaniu pozwoliły określić profil oczekiwań studentów (jako przedstawicieli pokolenia Y) wobec przyszłego pracodawcy. Najczęściej charakteryzowali się oni wymaganiami dotyczącymi pierwszej płacy na poziomie 1500–2000 zł (w 2004 roku) oraz 2000–3000 złotych (w 2009 roku). Po zdobyciu doświadczenia najczęstsze oczekiwania płacowe wzrosły do kwot z przedziału 4000–6000 złotych (w obydwu okresach badania). Największą wagę pracodawcy przykładają (zdaniem studentów UEP) do doświadczenia zawodowego oraz prestiżu ukończonej uczelni. Zdecydowana większość studentów ma zamiar podjąć pracę zgodną z kierunkiem studiów, a poza tym jest gotowa do zmiany miejsca zamieszkania – zarówno w kraju, jak i za granicą.

Uzyskane wyniki świadczą o dużej ambicji i determinacji studentów UEP w poszukiwaniu godziwego zatrudnienia. Ponadto ukazują, jak ważną rolę odgrywa edukacja w szkole wyższej w kształtowaniu karier zawodowych. Warto zwrócić uwagę na kształtowanie postaw społecznych w aspekcie wyrzeczeń, jakie niesie za sobą podjęcie odpowiedniej pracy. Te elementy są nieodzownie związane z mentalnością, jaka cechuje przedstawicieli pokolenia Y.

Bibliografia

- Barczewski Z., Strózik T., *Wyniki badania opinii studentów AE w Poznaniu – maj 2004*; referat na Seminarium Młodych Ekonomistów w Szczecinie, 10 grudnia 2004.
- Barford I. N., Hester P. T., *Analyzing Generation Y Workforce Motivation*, Defense AT&L: Special Edition, March – April 2011.
- Fazlagić J.A., *Charakterystyka pokolenia Y*, „E-mentor” 2008, nr 3.

Summary

UEP Students' Expectations Concerning Future Employer

Each student taking up science in university is hoping to find a job, which would be in line with their expectations. This paper presents the results of student surveys on UEP preferences for future job. The study was conducted

in spring 2009 on sample population of 400. Addressed issues are such as, i.a. salary expectations, the experience gained during the studies, the possibility of moving abroad, postponing plans for marriage and the knowledge acquired. A similar study was also conducted in 2004 the comparison between two generations of students will be the subject of the next paper.

Keywords: graduates, labour market, human resources management.

Резюме

Ожидания студентов UEP относительно будущего работодателя

Поступая в вуз, каждый студент надеется найти работу, которая соответствовала бы его ожиданиям. В статье демонстрируются результаты исследования мнения студентов UEP относительно предпочтений, касающихся будущей работы. Исследование проводилось весной 2009 года на репрезентативной выборке в 400 человек. Были затронуты такие аспекты ожиданий, как м. пр. вознаграждение, опыт, приобретенный в процессе обучения, возможность выехать за границу, готовность перенести на более поздний срок matrimониальные планы, приобретенные знания. Подобное исследование было проведено также в 2004 году – в статье будет проведено сравнение двух поколений студентов.

Ключевые слова: выпускники, рынок труда, управление человеческими ресурсами.

Dr Krzysztof Szwarc

Adiunkt w Katedrze Statystyki i Demografii Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu. Główne obszary badawcze to: demografia, poziom życia ludności. Od 2003 roku pełni funkcję Opiekuna Studenckiego Koła Naukowego Młodych Statystyków i Demografów.